

Három meg egy mea culpa Marschalkó Zsoltért*

Mert nem szerettem

Bálványként imádtam. Önbizalmam romokban hevert, ha társaságában irodalomról, költészetéről esett néhány szó. Szerény, alázatos szavaiból sütött a műveltség, mesterségbeni tudás, de ezt életműve igazolja. Kincseit alig merte megcsillantani, nehogy kedvünk szegje. Egyszer egy számsort memorizált, talán telefonszám volt: hányban és hányadik szimfóniáját szerezte az a zeneszerző, aki ekkor és ekkor született – tíz másodperc alatt.

Mert nem értettem

Ha erős, akkor miért gyenge? Ha olyan okos, miért ostoba? Ha nyugodt, miért nyughatatlan?

Egyszer, cseresznyeéréskor, mert emlékszem, volt nálam egy cipősdoboznyi cseresznye, ketten töltöttünk egy koraestébe hajló délutánt – néhány órát. Egy kiskocsmába ültünk be. Friss voltam, csacsogó, racionális, és tudtam, hogy a családom már nagyon vár haza. Ő elnyűtt volt, hallgatag, talajtalan és nem tudta. Alig beszélt, inkább csak nem akart egyedül lenni. Semmiségekről fecsegtem, ő csak hallgatott (néha muszáj semmiségekről fecsegni, mert kell legyenek sorok, hogy tudjunk közöttük olvasni). Van egy internetes honlap, ahol kortárs költők verseit olvashatod, felteheted a sajátod is, beszélhatsz nekik. „De én nem akarok beszólni senkinek.” Úgyesen témát váltottam. Még tudtam az élet dolgaiban osztani az észt, rávilágítottam, hogy sikeres ember, akkor miért marcangolja magát? Nagyon persze nem érveltem igazam mellett, mert (kimondom) akartam, hogy pont ilyen maradjon, tudtam, ha kivesszük belőle ez a törékenység (a karja egy harcosé), és beállna a (kik szerint?) normálisnak ítélt sorba, kevesebbek lennénk egy drámaíróval és egy költővel. A tekintete akkorra már kései józsefattilai (határtalan üresség, fogvacogtató magány), egyszerre meg merész ívbe összevont szemöldök alatt feketén – mint a tűz közepe – izzó szempár. Az nem lehet, hogy parazsa e világról való. De ez csak néhány pillanat. Többet halandó úgysem bírna el. És megint üresség.

Erősen elhatároztam, hogy ezt majd egyszer elmondom neki.

Mert neki fontosabb

A kötetem lektora. Fogja a papírkötegem, komótosan pakolászgat. Egy vers egy tekintet. Ötvenegy tekintet, felfedezi a két elütést. Nem tetszik neki néhány helyen a szórend, vagy épp a tördelés. Tanácsol. Nem, nem tanácsol: megkóstoltatja velem a saját szavaim, én meg önként kiköpöm.

* A fenti írással a *Palócföld* folyóirat 2008. április 3-án elhunyt egykori szerkesztőjére, Marschalkó Zsoltra emlékezünk.

Két megvilágosodás között telefonálnom kell a testvérem mennyasszonyának. Megkért, hogy segítsék kiválasztani az esküvői ruháját. Most indul a busszal. Kb. húsz percem van. Zsolti mondana még valamit, elharapja: „...de ha te időhöz vagy kötve...”

Szép rendbe szedi a papírhalmazt. Fejezetekre tagolt kötet, íve megrajzolva. Ötvenegy tekintetből ő rajzolta meg.

Szégyelltem, hogy világi dolgaim vannak. Szégyelltem, hogy neki fontosabb.

Mert megtagadtam

Jó annak, aki a barátjának vallhatja magát. Bár volt nálam, voltam nála, elmentünk egymás rendezvényeire, időnként váltottunk néhány szót, nem voltunk barátok. Nagyvonalú volt, elnéző és megbocsátó, de láttam duzzogó gyerekek is. Megpillanthattam az igazi arcát, de nem tudtam, hány testvére van. Egyszer kitértem előle az utcán, kerültem, hogy összefussunk, csak mert munka után rohannom kellett vásárolni, azután busszal haza, hogy főtt vacsorát tálalhassak a családnak. Zsolti már nem fért bele. Egy tál lencséért adtam el.

(Milyen jó, hogy van szabad akarat, és így bárki szabadon megírhatja, mondhatja, vagy csak gondolhatja a maga kis meakulpáját. A lényeg, hogy a végén végre jók leszünk. A legjobbak. Megtisztulunk. Most is az ő vérén.)

És ami maradt

Piros fölsőt viseltem, amikor meghallottam a három, keresetlenül egyszerű, tisztán érthető, érthetetlen szót. Azt játszottam, hogy nem hallottam, mert nem érek rá. Még csak reggel volt, és négyig dolgoznom kellett. Nem gyászolhattam. Idegen emberek tyúkszem-problémáit voltam hivatva orvosolni, lúdtalpakra kellett betétet adni, meg negyvenszer kiválasztani a legjobb cipőt, de mosolyogva. (Perzselt a piros fölső.)

Most (2008.04.04. 21:20:31)végre egyedül vagyok.

Sírni meg nem szabad, mert elkallódnak a gondolatok, még megváltódom és... Mindegy. Lényeg, hogy sírni nem szabad. Kellene írni pár sort, nehogy elveszítsem végleg, hogy összerakjam az összerakhatatlant. Míg nem sírok, van esély, hogy sikerül.

Már nem fog, érzem. Megadom magam. Ezt a jófajta bort pont ma kaptam. Egészségedre, Zsolti. Ami még marad: áthallások, összecsengő verssoraink. (Te is észrevetted?)